

іншим як прагненням розуму обмежити універсальну потенційну можливість, закладену Богом у буття, мірою власне людських здібностей, які значно обмежені матеріальними умовами природного людського існування. Віра, насамперед, полягає у тому, що Бог постає для віруючого в якості абсолютної можливості (*potetia absoluta*)[3, с.630]. Л.Шестов солідаризується з точкою зору К'єркегора, що з визначення Бога як абсолютної можливості, перетворює будь-які пошуки „вічних істин” на марноту марнот. Ця властивість Бога через біблійне одкровення Христа, котрий в Євангелії проголошує: „Все можливе тому, хто вірує” [Марка 9:23] передається кожному правдиво віруючому.

Підсумовуючи розгляд ідейної спадщини С.К'єркегора, Лев Шестов зробив наступний висновок: „Умозрительная философия обрекает нас на рабство, экзистенциальная философия стремится прорваться через воздвигнутые разумом очевидности к свободе, при которой невозможное становится действительным” [3, с.794].

1. Шестов Л. *Апофеоз беспочвенности. // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.452-583. 2. Шестов Л. *Власть идей // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.595-616. 3. Шестов Л. *Киргегард и экзистенциальная философия (Глас вопиющего в пустыне) // Апофеоз беспочвенности.* – М.: ООО „Изд-во АСТ”, 2000. – С.617- 829.

Святослав Вишинський

Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України
м. Київ

ЛЮДСЬКИЙ МІКРОКОСМ У ФІЛОСОФІЇ ПОСТ-ТРАДИЦІОНАЛІЗМУ

Період між 1945 р. та початками філософського постмодернізму стає часом фундаментального переформатування філософського дискурсу інтегрального традиціоналізму, пошуку нових метафізичних орієнтирів у післявоєнному світі. Цей «антропологічний поворот» у найбільшій мірі пов'язується з іменем італійського мислителя Юліуса Еволи і його працею «Осідлати тигра» [5], заявляючи «антропологізацію» всієї традиціоналістської проблематики, заявленої на поч. ХХ ст. Анандою Кумарасвами та Рене Геноном. Байдужа до людського фактору, претендуюча на «вищу об'єктивність» сакроцентрична генонівська модель «суб'єктивізується», відтворюючи на цілком іншому рівні форму становлення картезіанського модерну в ХVІІ ст.: переосмислюючи Традицію, Юліус Евола, а за ним і ряд новітніх традиціоналістів констатують втрату

зв'язку з божественним, «захід» Сонця Традиції та «закинутість» людини в пост-сучасному світі – і водночас зміщують центр ваги до поняття «внутрішньої трансцендентності», з необхідністю перетворюючи людину як суб'єкта в єдиний інструмент верифікації вищого, сакрального в десакралізованому світі. В тій мірі, в якій «убивство Бога» [3, с. 728] відлунює і в колах традиціоналістів, в окремих постатях відбувається післявоєнне перехрещення філософських дискурсів інтегрального традиціоналізму та Консервативної Революції, а з ним і новий виток у метаморфозі осмислення дійсності, в якій головним онтологічним вузлом стає людина, місце якої раніше мислилось як периферійне, однак у часі сходження метафізичних «сутінків» з необхідністю стає мірою власного духовного світла, повертаючи наші роздуми до пізнього Мартіна Гайдеггера в його дискусії на тему екзистенціалізму [4, с. 284].

Теоретичне обґрунтування такого повороту ми віднаходимо і в самого Рене Генона – зокрема, в дослідженні «Людина та її реалізація згідно Веданти» [1] – однак у метра традиціоналізму антропологічна проблематика підпорядкована більш абстрактним теоретичним питанням і виявляється тільки як побіжна ілюстрація щодо принципів та ідей в їхньому історичному втіленні. Не змінюючи принципово таких сакроцентричних засновків, Юліус Евола, однак, чи не першим у традиціоналізмі змінює ракурси погляду на людину, її соціальну, політичну, культурну реалізацію в умовах сучасного – і пізніше: пост-сучасного – світу. Продовжуючи лінію етимологічних міркувань Рене Генона, ми можемо сказати, що якщо першого більше цікавить «вища» точка зору, себто точка зору «згортання», букв. «інволюції», спрямованої від сакрального Центру, універсального надлюдського принципу, то для Юліуса Еволи, як і для ряду пізніших мислителів, що ми їх окреслюємо терміном «пост-традиціоналізм» – вагомішою позицією, точкою опори в творчості стає позиція «розгортання», букв. «еволюції», тобто точка зору людини і з позиції людського, що стало власним метафізичним центром. Однак зв'язок, що поєднує антропологічну перспективу пост-традиціоналізму як традиціоналізму в ситуації постмодерну – з традиційною парадигмою – дає підстави релятивізувати таку двоякість, звівши її до органічного діалектичного зв'язку, що не передбачає ні типової для модерну конфронтації з традиційним, ні жодного неправомірного для традиціоналізму підпорядкування вищого нижчому. Децентралізація, втрата орієнтирів сакральності в рамках нового традиціоналізму Юліуса Еволи означає тільки трансформацію сакральності в те, що ми, вслід за Александром Дугіним, можемо іменувати «пост-сакральністю» [2, с. 47], себто виміром внутрішньої

трансцендентності, єдиною основою для якої в умовах катастрофи Калі-Юги залишається людина – інтерпретована в трансцендентальному сенсі, як проекція Буття, що у свою чергу несподіваним на перший погляд чином дозволяє провести паралелі між пізнім традиціоналізмом – та раннім Мартіном Гайдеггером.

1. Генон Р. *Человек и его осуществление согласно Веданте* / Рене Генон // *Человек и его осуществление согласно Веданте. Восточная метафизика* / Рене Генон. — М. : Беловодье, 2004. — С. 5—224.
2. Дугин А. *Радикальный субъект и его дубль* / Александр Дугин. — М. : Евразийское Движение, 2009. — 464 с.
3. Ницше Ф. *Веселая наука («la gaya scienza»)* / Фридрих Ницше // *Утренняя заря. Предварительные работы и дополнения к «Утренней заре». Переоценка всего ценного. Веселая наука* / Фридрих Ницше. — М. : АСТ, 2006. — С. 605—910.
4. Хайдеггер М. *Время и бытие. Статьи и выступления* / Мартин Хайдеггер. — СПб : Наука, 2007. — 624 с.
5. Эвола Ю. *Оседлать тигра* / Юлиус Эвола. — СПб : Владимир Даль, 2005. — 512 с.

Тетяна Гаврилюк

Київський національний університет
імені Т. Шевченка, м. Київ

ХРИСТИЯНСЬКИЙ АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ХХІ СТОЛІТТЯ

Християнство являється однією із трьох монотеїстичних релігій. Суттю цієї релігії є теоцентризм. Бог як творець усього суцього є альфою і омегою гносеологічних, онтологічних, аксіологічних, феноменологічних тощо пошуків людини. Однак, характерною рисою католицької філософії та теології ХХІ століття є певна парадигмальна зміна від теоцентризму до антропоцентризму (Апостольське послання “Tertio millennio adveniente”). В контексті концепції інтегрального розвитку людства (енцикліка Бенедикта XVI “Caritas in veritate”) теологія спасіння поступається місцем теології збереження створіння. Спостерігається зміщення акцентів з теології індивідуального спасіння в потойбічному світі на теологію збереження створіння в реальному світі та його сталого розвитку (“Відповідальність за створіння в Європі”). Новаторським і особливо цікавим є новий підхід до ідеї індивідуального спасіння душі. Так, у енцикліці Бенедикта XVI “Spe Salvi” висловлюється міркування про те, що християнська ідея індивідуального спасіння зумовлює втечу від того, що є спільним для людства, оскільки пошук індивідуального спасіння призводить до ігнорування служіння іншим.